

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ACADEMIC LEADERSHIP OF ADMINISTRATOR AFFECTING ROLE IN SPECIAL
EDUCATION CENTER UNDER BUREAU OF SPECIAL EDUCATION

อังคณา ฉางข้าวคำ¹
สำเริง อ่อนสัมพันธุ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) เพื่อทราบบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ 3) เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 66 ศูนย์ ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน รวม 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามแนวคิดของฮอลลิ่งเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy) และบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The objectives of this research were 1) to know the academic leadership of administrators in special education center under bureau of special education 2) to know the role in special education center under bureau of special education 3) to know the academic leadership of administrators in special education center affect the role in the special education center under bureau of special education. The data were collected from 66 special education centers; 4 sample from each special education center. The questionnaire about academic leadership were adjusted from Hallinger and Murphy's concept and roles in special education center under bureau of special education. The data were analyzed by using frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The result were as following:

1. The academic leadership of administrators in special education center under bureau of special education in overall were at the high levels.
2. The role in special education center under bureau of special education in overall were at the high levels.
3. The academic leadership of administrators in special education center significant affected to the role of the special education center under bureau of special education at .05 levels.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและวัฒนธรรม ซึ่งในปัจจุบันสังคมโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกจึงต้องพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าด้วยการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้คนมีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติ และค่านิยมที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและของสังคมได้อย่างเหมาะสม เป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้นไป ประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา จึงมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างศักยภาพของประเทศให้ดำรงอยู่ได้ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีและสังคมส่วนรวมอย่างมีความสุข ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพทางการศึกษาไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาทั้งโครงสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องเร่งดำเนินการพัฒนาให้แต่ละสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษามาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ที่มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มินิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน

ตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างโอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาคนทุกคนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเด็กเยาวชนและประชาชนที่อยู่นอกระบบ ทั้งที่เป็นเด็กในวัยเรียนที่ออกกลางคัน เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เพื่อส่งต่อเข้าสู่ระบบการศึกษาหรือให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพและตามสภาพแวดล้อม รวมทั้งประชาชนที่ต้องการทักษะเพิ่มเติมในการประกอบสัมมาอาชีพ โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในระดับจังหวัดและในระดับท้องถิ่นในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบและการบริหารจัดการให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

สถานการณ์และแนวโน้มจำนวน คนพิการเพิ่มสูงขึ้นทุกปี กระทรวงศึกษาธิการได้จัดบริการการศึกษาสำหรับคนพิการทุกประเภทความพิการด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย และประสบผลสำเร็จในเชิงคุณภาพของการให้บริการการศึกษาสำหรับ คนพิการ คือ จำนวนคนพิการได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทางกายภาพของนักเรียน นิสิต นักศึกษาพิการมีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้นตามลำดับ แต่ยังพบว่าในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ รวมทั้งการศึกษาดำเนินชีวิต ยังมีปัญหาในสามมิติใหญ่ ได้แก่ มิติด้านบุคลากร คือ ขาดแคลนบุคลากร ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพที่ให้บริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการ ขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ความรู้ด้านกายภาพบำบัด ความรู้ทางกิจกรรมบำบัด ความรู้ด้านอาชีพะบำบัด ความรู้ด้านอรรถบำบัด ความรู้ด้านดนตรีบำบัด ความรู้ด้านศิลปะบำบัด ความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษาพิเศษ รวมทั้งความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ ขาดการสนับสนุน ให้มีการวิจัยในสถานศึกษาส่งผลให้ขาดการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน การฝึกทักษะให้คนพิการ แต่ละประเภทและแต่ละระดับความพิการ ขาดการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ เรื่องการให้บริการและใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ต้องใช้และบริการ ให้ตรงตามความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล ขาดองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะครูในสถานศึกษาทั่วไปในทุกระดับการศึกษาที่จัดการเรียน

ร่วม มิตินทางด้านกายภาพ แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ ขาดอาคารสถานที่ ที่มีรูปแบบที่เหมาะสม สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งประเภทความพิการ ซึ่งมีความแตกต่างกันเพื่อให้เป็นสังคมที่ปราศจากอุปสรรค ขาดความพร้อมเพียงด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดตั้งงบประมาณ สำหรับบัญชี ซึ่งเป็นรายการอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่เป็นรายการขนาดใหญ่และมีราคาค่อนข้างสูง และเป็นระบบการให้คนพิการใช้ตามกฎกระทรวงฯ คนพิการจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จากสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ แก้ไขปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษา และมีทิศทางด้านกายภาพคือผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เพราะเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ มีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนในองค์กร มีภาวะผู้นำที่จะแสดงออกถึงความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพที่ดี ทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กรการศึกษาพิเศษไปสู่ความสำเร็จ พัฒนานักเรียนพิการให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อทราบบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อทราบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการจัดเตรียมโครงการอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาข้อมูล สภาพปัญหา ศึกษาวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารทางวิชาการ

ข้อมูลสารสนเทศ สื่อและทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงผลงานเสนอขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและเสนอขออนุมัติโครงการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองและปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือและนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลเขียนรายงานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัยต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์นำเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 77 ศูนย์ ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) 1 ศูนย์ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 12 ศูนย์และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด 64 ศูนย์

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ได้จากการสุ่มโดยใช้ตารางกำหนดขนาดได้ใช้ตารางเครจจ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 66 ศูนย์ แล้วผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเขตพื้นที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก ยกเว้นผู้บริหารสถานศึกษา โดยแต่ละศูนย์ มี 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการหรือหัวหน้าที่รองผู้อำนวยการ 1 คน ครู 2 คน ได้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังนี้

ผู้อำนวยการ จำนวน 66 คน รองผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่าย จำนวน 66 คน ครู จำนวน 132 คน รวมจำนวน 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Force Choice)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของฮาลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและเอกสารงานวิจัย ดำเนินการที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม นำผลการศึกษามาพัฒนาเครื่องมือ สร้างเป็นแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Objective Congruence) และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.50-1.00

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลในศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ศูนย์ โดยให้ข้อมูลจำนวน 32 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

สถิติที่ใช้สำหรับการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $S.D = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.46$, $S.D = 0.33$) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.44$, $S.D = 0.30$) การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.42$, $S.D = 0.30$) การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.37$, $S.D = 0.31$) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ($\bar{X} = 4.37$, $S.D = 0.41$) การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน ($\bar{X} = 4.33$, $S.D = 0.33$) การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.26$, $S.D = 0.34$) การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.23$, $S.D = 0.32$) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.23$, $S.D = 0.34$) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน ($\bar{X} = 4.23$, $S.D = 0.37$) และ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.98$, $S.D = 0.46$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่ามีอยู่ระหว่าง 0.30 - 0.46 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, $S.D = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปหาน้อยดังนี้ จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการ ($\bar{X} = 4.80$, $S.D = 0.30$) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน

ด้วยกระบวนการทางการศึกษา ($\bar{X}=4.41$, $S.D=0.34$) พัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ($\bar{X}=4.33$, $S.D=0.30$) จัดระบบและส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับคนพิการ ($\bar{X}=4.33$, $S.D=0.31$) จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด ($\bar{X}=4.29$, $S.D=0.34$) จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services) ($\bar{X}=4.29$, $S.D=0.35$) เป็นศูนย์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ ($\bar{X}=4.28$, $S.D=0.37$) และ ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}=4.22$, $S.D=0.38$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ระหว่าง 0.30 - 0.38 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($r=0.725$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่า มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.416 - 0.811$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน

การอภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าสูงกว่าสมมติฐานของการวิจัยเนื่องจากผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เรียงจบการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทำให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการบริหารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษมาก โดยผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 26 ปีขึ้นไป อีกทั้งปัจจุบันในการคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นผู้บริหารศูนย์

การศึกษาพิเศษ จะต้องจบการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาเมื่อผ่านการคัดเลือกแล้วจะต้องเข้ารับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมรับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารมีความรู้ และทักษะในการบริหาร อีกทั้งด้านสังกัด คือ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีนโยบายให้ผู้บริหารในสังกัดได้รับการพัฒนาตนเอง โดยสนับสนุนให้ผู้บริหารให้มีการศึกษาดูงานทั้งภายในและต่างประเทศได้ มีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหาร ด้านการบริหารวิชาการอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ผู้บริหารได้เปิดวิสัยทัศน์ ได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการบริหารและด้านทักษะวิชาการ และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้จัดการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหารและการบริหารวิชาการอยู่บ่อยครั้ง และการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีจำนวนผู้บริหารไม่มาก ทำให้ผู้บริหารมีความรู้จัก สนทนสนม และสามารถแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับการบริหาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจากปัจจัยหลายๆอย่างดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับ มาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณภัทร กุลจิตติธร ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อผลการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอนอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา วังกรานต์ ที่ศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการมีค่ามัธยฐานเลขคณิตมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เพราะถือว่า งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านลำดับถัดไป โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย พบว่าการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพการกำหนด

เป้าหมายของสถานศึกษาการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูการนิเทศและการประเมินผล ด้านการสอนการเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษาการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนการควบคุมการใช้เวลาในการสอน และการจัดให้มีสิ่งที่จะเสริมการเรียนรู้ตามลำดับในการจัดให้มีสิ่งที่จะเสริมการเรียนรู้ถึงแม้ว่าจะมีคำจำกัดความอยู่ในระดับมาก แต่ก็อยู่ในลำดับท้ายสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเสริมแรงเพื่อส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของเรียน เช่น การให้เกียรติยกย่องนักเรียนในที่ประชุม การประกาศชมเชยผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบ การให้นักเรียนเป็นที่ยอมรับของห้องเรียน ปัจจัยนี้อาจจะไม่ใช่ว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาศักยภาพนักเรียนพิการดีขึ้น

2. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีค่าสูงกว่าสมมติฐานของการวิจัยเนื่องจากผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 จนถึงปัจจุบันมีศูนย์การศึกษาพิเศษทั้งสิ้น 77 ศูนย์ ครอบคลุมทุกจังหวัด ก่อตั้งมาเป็นเวลานานถึง 19 ปี โดยในปี พ.ศ. 2542 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษระดับเขตการศึกษาจำนวน 8 แห่ง ปีพ.ศ.2543 กระทรวงศึกษาได้ประกาศจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอีกจำนวน 63 แห่ง และปี พ.ศ.2553 เพิ่มอีก 1 แห่งคือ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดบึงกาฬ โดยให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของคนพิการ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดสื่อ จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ให้บริการ และความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดครูเดินสอนแก่คนพิการและสถานศึกษา ทำให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษครบทั้ง 77 จังหวัด การดำเนินการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในรอบทศวรรษที่ผ่านมาจะมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น นโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดที่ยังไม่ชัดเจนเรื่องภาระงานและบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษทั้งทางด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริหารจัดการ ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่ในปัจจุบันศูนย์การศึกษาพิเศษหลังจากได้มีการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายและภาระงานที่สามารถดำเนินการได้อย่างแท้จริง เช่น พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการพ.ศ.2552 และประกาศกระทรวง

ศึกษาธิการ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่อื่นของศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2553 ประกอบกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารงานการศึกษาพิเศษ ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษตอบสนองวัตถุประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีความชัดเจนเรื่องภาระงานและบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีทั้งหมด 8 บทบาท ซึ่งบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการให้บริการด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการและผู้เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่ามัธยฐานจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการ ต้องให้ตั้งแต่แรกพบความพิการหรือแรกเกิด เพื่อป้องกันการพิการซ้ำซ้อน ป้องกันการผิดรูป ของร่างกาย หรือป้องกันการพิการมากขึ้น การให้การบำบัดฟื้นฟูพื้นที่จะทำให้มีความพิการน้อยลง และพบว่าบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ อีก 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษาการพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการการจัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการการจัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services) การจัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและประสานงาน การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด การเป็นศูนย์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ และภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาระงานของศูนย์การศึกษาพิเศษทุกจังหวัดมีมาก ในบางครั้งมีนโยบายเร่งด่วนจากต้นสังกัด ก็ต้องเร่งดำเนินการตามนโยบาย และต้องบรรลุวัตถุประสงค์ของต้นสังกัด ทำให้ศูนย์การศึกษาพิเศษมีภาระงานอื่นๆที่เพิ่มขึ้นอีกมากมาย

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมและรายด้าน สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งภาระงานส่วนใหญ่อยู่ในโครงสร้างการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มบริหารงานวิชาการ

3.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนและการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ส่งผลต่อการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของบุคลากร ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ทั้งจากการให้เข้ารับการอบรม และส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อในด้านที่เกี่ยวข้อง ทำให้ครูมีความรู้ มีความสามารถที่เพิ่มขึ้นและการที่ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน นั้น ทำให้ผู้บริหารและครูมีทิศทางที่จะมุ่งสู่เป้าหมายได้อย่างง่ายการที่ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนจะทำให้ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์อันดีทั้งครูและนักเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้ง่ายที่จะได้ข้อมูลหรือปัญหาเชิงลึกที่จะแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียนต่อไป และการที่ผู้บริหารพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการซึ่งสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษายังส่งผลต่อการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้มีการพัฒนาศักยภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น

3.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพส่งผลต่อการพัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ผลดังกล่าว

อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาให้สถานศึกษามีมาตรฐานทางด้านวิชาการ และการส่งเสริมให้ครูมีความรู้เป็นการเสริมความมั่นใจความรู้ของครู สามารถถ่ายทอดโดยการเป็นวิทยากรให้ความรู้กับผู้อื่นในด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ส่งผลให้ในการพัฒนาและจัดอบรมผู้ดูแลคนพิการหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจสิ่งที่ครูถ่ายทอดความรู้ให้และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับคนพิการได้สอดคล้องกับงานวิจัยของพะโยม ชินวงศ์ ที่ได้กล่าวว่า การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูและการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพเป็นการเสริมแรงทางบวกให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ทำให้ครูปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพด้วยความพึงพอใจ

3.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิดและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนส่งผลต่อการจัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บริหารมีมาตรฐานของการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ประกอบกับศูนย์การศึกษาพิเศษทำงานให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการที่ผู้บริหารเอาใจใส่ติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยนักเรียนพิการทุกคนต้องได้รับการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

3.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอนการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษาและการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ส่งผลต่อการจัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services) ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารต้องการพัฒนาและสร้างมาตรฐานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอก มีการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอนของนักเรียนพิการ ประเมินพัฒนาการและความสามารถ ตรวจสอบความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา และจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก จึงส่งผลให้การบริการช่วงเชื่อมต่อ

สำหรับคนพิการ (Transitional Services) ที่จะเรียนต่อสู่สถานศึกษาอื่นที่สูงขึ้นไปเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

3.6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษาการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพและการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูส่งผลต่อการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษาผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการยอมรับทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ประกอบกับการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ทำให้มีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน และทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้โดยไม่ยาก ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงเป้าหมายของสถานศึกษาและประชาสัมพันธ์งานด้านวิชาการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับทราบอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะด้านวิชาการ ทุกรูปแบบ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการของสถานศึกษา ส่งผลต่อการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา

3.7 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งผลต่อการเป็นศูนย์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการพบครูเป็นรายบุคคลเพื่อวางแผนจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีการประสานงานกับครูเพื่อติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอให้ครูแจ้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนใช้พัฒนาการที่คาดหวังของนักเรียนประเมินความก้าวหน้าของสถานศึกษา ผู้บริหารมีการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาโดยเฉพาะเป้าหมายด้านวิชาการ กระตุ้นให้ครูมีความตระหนักในการปฏิบัติตามนโยบายหรือเป้าหมายด้านวิชาการของสถานศึกษา มีการกำกับติดตามให้ครูเข้าสอนตรงเวลาและเต็มเวลาเพื่อจะได้พัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่ และจัดให้มีการพบพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในช่วงเช้าก่อนเข้าชั้นเรียนหรือเวลาพัก ส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครูและนักเรียน ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร และจัดสอนแทน

ในกรณีที่ครูไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.8 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด และการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนส่งผลต่อการจัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัดผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานงานวิชาการตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ด้านวิชาการให้มีคุณภาพ และการที่ผู้บริหารดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิดและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนทำให้ผู้บริหารได้รู้ความต้องการของทั้งครูและนักเรียน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารครูและนักเรียน ทำให้การส่งต่อนักเรียนและประสานงาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัดเกิดผลดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ การประสานงานด้านการใช้หลักสูตรการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ส่งผลต่อการกระทำที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมายผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บริหารมีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานงานวิชาการ มีการใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และมีการกำหนดเป้าหมายสถานศึกษา ไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในฐานะที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการให้ทุกศูนย์การศึกษาพิเศษตระหนักและเห็นความสำคัญของมาตรฐานงานด้านวิชาการ ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ศูนย์การศึกษาพิเศษทุกจังหวัดมีการพัฒนางานด้านวิชาการให้ได้ตามมาตรฐานของมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษและมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะ

ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการซึ่งถือเป็นบทบาทหน้าที่แรกและสำคัญยิ่งของศูนย์การศึกษาพิเศษและสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรพัฒนาสิ่งที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านทักษะการเรียนรู้ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2. ศูนย์การศึกษาพิเศษทุกจังหวัด ควรมีการนำนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดสู่การปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) ซึ่งการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พื้นฟูและเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนพิการถือเป็นบทบาทหลักที่ทุกศูนย์การศึกษาพิเศษ ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ต้องปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยให้กับนักเรียนพิการทั้งภายในและภายนอกศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้คำปรึกษา แนะนำการให้บริการในการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆของนักเรียนพิการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดทำคู่มือและเอกสาร การให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว รวมทั้งบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

3. ผู้บริหาร ตลอดจนครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรปฏิบัติตามนโยบาย บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่แรกคือการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) และปฏิบัติตามภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. **ข้อมูลสารสนเทศ ปี 54**. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศกลุ่มแผนและงบประมาณ, 2554.
- _____. **แผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2555-2559)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว, 2555.
- กลุ่มการศึกษาสำหรับคนพิการ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . **แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ลาดพร้าว, 2550.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : วิ. พรินท์, 2555.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2545.
- ถวิล มาตรเยี่ยม. **การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, 2544.
- นิตย์ สัมมาพันธ์. **ภาวะผู้นำ : พลั้งขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อินโนกราฟฟิกส์, 2548.
- เนตร์พัฒนา ขาวราช. **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เชลล์, 2546.
- ภารดี อนันต์นารี. **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี : บริษัท สำนักพิมพ์มนตรี, 2553.

Daneil Katz and Robert L. Kahn. **The Social Psychology of Organizations**. 2nd ed. New York : John Wiley & Sons, 1978.

Phillip Hallinger and Joseph Murphy, **Assessing the Instructional Management Behavior of Principals**, The Elementary School Journal 86, 2 (November 1985) : 221-224.

